

Ny Literatur.

P. E. Fahlbeck: Sveriges och Norges handelspolitik under senare tid. Gleerupska Universitets-Bokhandeln, Lund. 77 S. 8vo.

Dette lille Skrift er oprindelig udkommet paa Tysk i den af »Verein für Socialpolitik« udgivne Fremstilling af de vigtigste Staters Toldpolitik. Den svenske Udgave afviger kun fra den tyske derved, at der er tilføjet Oplysninger om Udviklingen efter 1888. Skriftet giver en særdeles sammentrængt men dog i Hovedtrækkene udtømmende Fremstilling af Sveriges Toldpolitik siden Aarhundredets Begyndelse. Det følger af sig selv, at Bogen ved oprindelig at være bestemt for udenlandske Læsere nødes til at dvæle forholdsvis udførlig ved Ting, der kunne forudsættes at være bekendte for de fleste af dens skandinaviske Læsere.

Der vises, hvorledes Sveriges Lovgivning paa dette Omraade endnu i det 19. Aarhundredes første Halvdel havde et ganske prohibitivt Præg, medens Danmark og Norge allerede i 1797 var slaat ind paa en Politik, der efter Datidens Forhold maa kaldes ret frihandelsvenlig. En Vending indtræder først 1857 og navnlig 1865 ved Afslutningen af Handels- og Skibsfartstraktaten med

Ny Literatur.

P. E. Fahlbeck: Sveriges och Norges handelspolitik under senare tid. Gleerupska Universitets-Bokhandeln, Lund. 77 S. 8vo.

Dette lille Skrift er oprindelig udkommet paa Tysk i den af »Verein für Socialpolitik« udgivne Fremstilling af de vigtigste Staters Toldpolitik. Den svenske Udgave afviger kun fra den tyske derved, at der er tilføjet Oplysninger om Udviklingen efter 1888. Skriftet giver en særdeles sammentrængt men dog i Hovedtrækkene udtømmende Fremstilling af Sveriges Toldpolitik siden Aarhundredets Begyndelse. Det følger af sig selv, at Bogen ved oprindelig at være bestemt for udenlandske Læsere nødes til at dvæle forholdsvis udførlig ved Ting, der kunne forudsættes at være bekendte for de fleste af dens skandinaviske Læsere.

Der vises, hvorledes Sveriges Lovgivning paa dette Omraade endnu i det 19. Aarhundredes første Halvdel havde et ganske prohibitivt Præg, medens Danmark og Norge allerede i 1797 var slaat ind paa en Politik, der efter Datidens Forhold maa kaldes ret frihandelsvenlig. En Vending indtræder først 1857 og navnlig 1865 ved Afslutningen af Handels- og Skibsfartstraktaten med

Frankrig, ved hvilken Sverige og Norge af Hensyn til deres Skibsfart gik ind paa Toldnedsættelser, som de under andre Omstændigheder vilde have været utilbøjelige til at indrømme. Utilbøjeligheden havde dog en helt forskellig Grund hos de to Lande. Hos Norge, som tidlig var frihandelsvenlig og vedblev at være det, var Grunden til Utilbøjeligheden Frygt for fiskalt Tab, hos Sverige var Betænelighederne af handelspolitisk Natur. I tabellarisk Form fremstiller Forf. de Forandringer i den svenske Toldtarif, som Traktaten medførte. Derefter følger en Fremstilling af de gode Konjunkturer i 70erne og den ved dem skabte Reaktion mod Beskyttelsen, der dog ikke førte til nogen radikal Frihandelspolitik.

Efter 1879 — under Trykket af de daarlige Tider og Tysklands og Frankrigs forandrede Toldpolitik — fremkommer nu Forslag om Tilbagevenden til ældre Tidens protektionistiske Lovgivning. Man erindres om det lille Tilløb til Landbrugsbeskyttelse i 1880, som man atter opgav i 1882, og derefter følger en livlig og udførlig Skildring af Rigsdagsopløsningerne og Valgkampene, i de følgende Aar, der vel gav Beskyttelsesmændene Vind i Sejlene, men dog ikke skaffede dem Majoritet før den ejendommelige og ofte omtalte Begivenhed med Stockholmsvalget, dengang en enkelt stockholmsk Rigsdagsmands manglende Valgbarhedsbetingelser efter Sveriges ejendommelige Valgbestemmelser bragte hele Stockholmsbænken til Fald og satte den protektionistiske Minoritets Kandidater ind i Rigsdagen. Saa fulgte i 1888 den store Systemforandring med Indførelse af Told paa Landbrugsprodukter og Forhøjelsen af Tolden paa Industrifrembringelser særlig

Metalvarer og Skibe. Den protektionistiske Lovgivning fuldkommengjordes ved Udløbet af Tarifraktaterne med Frankrig og Spanien, og af Tilbagevenden til mere frihandelsvenlige Bestemmelser kan kun noteres den i 1890 foretagne Ophævelse af Tolden paa Jærnskibe og Trædampskibe.

Fremstillingen af den historiske Udvikling er saa objektiv som mulig, men dog er Fordelingen af Lys og Skygge en saadan, at Forfatterens beskyttelsesvenlige Tendens overalt træder stærkt frem. Om en udførlig Indgaaen paa Grundene for og imod Beskyttelsen kan der ifølge Skriftets Natur og Foranledning ikke være Tale, men Forf. hævder det Axiom, at medens store og rige Stater bør hylde Frihandel og ialtfald kun have beskyttende Toldsatser ganske midlertidigt for at raade Bod paa en forbigaaende uheldig Situation, bør en permanent Beskyttelse existere i smaa og svage Stater som f. Ex. Sverige. Da der som sagt ikke har været Lejlighed til en dybere Begrundelse af denne Sætning, er der heller ingen Anledning for Kritiken til at gaa nærmere ind paa den, men kun til at paapege de Farer, som et lille Land, der ifølge sin Natur aldrig kan faa en saa alsidig Udvikling som de store, udsætter sig for ved at lukke af for de store Landes Frembringelser. Ogsaa den særlig i den nyere Tid i de store Kulturlande paaviste Fare for at Virksomheder, der nyde stærk Beskyttelse, forsumpe og ikke med Kraft optage de ved en naturlig Udvikling fremtvungne økonomiske og tekniske Forbedringer, gælder vistnok i endnu stærkere Grad i smaa Lande. — Paa et enkelt Punkt stiller Forf. sig mod den permanente Beskyttelse, nemlig i Henseende til Tolden paa Landbrugsprodukter,

som han anser for en midlertidig Foranstaltning, hvis Tid er forbi. De herhen hørende Bemærkninger ere imidlertid skrevne under Indtrykket af forrige Aars høje Kornpriser.

Bogens sidste Afsnit omhandler Norge og er meget kortfattet, fordi dette Land ikke har kendt noget til de i Sverige foregaaede store Omskiftelser, men siden 1851 stadig har holdt fast ved sin frihandelsvenlige Politik. Norges ret talrige og høje Toldsatser ere overvejende af udelukkende finansiell Natur, idet Landets Skatteindtægt hovedsagelig bæres af Toldintraderne.

E. Meyer.

Felix M. Bing, *La société anonyme en droit allemand*, Paris & Berlin 1892. 415 Sider. Frcs 10.

Forfatteren til dette Arbejde er Advokat i Genf og har tidligere gjort sig bemærket ved et komparativt Arbejde om Aktieselskabsretten, *La Société Anonyme en droit italien* (1887), hvilket blev gunstigt optaget af den europæiske Fagkritik. At de schweiziske Jurister fortrinsvis føle sig tiltrukne af Opgaver i sammenlignende Retsvidenskab, er ingen Tilfældighed; et Land, hvor Lovene skrives i tre forskellige Sprog, og hvor Befolkningen er af saa blandet Oprindelse, maa nødvendigvis med eller mod sin Vilje blive kosmopolitisk anlagt, og det alsidige Præg, der udmærker dets Lovarbejder fra den seneste Tid, gør disse til værdifulde Forbilleder for den juridiske Verden overalt. I ovenstaaende Arbejde har Forf. bestræbt sig for at gøre den tyske Rigslovgivning om Aktieselskaber (Loven af 18. Juli 1884) tilgængelig og forstaaelig for det fransktalende Publikum, og i det hele taget bør Opgaven